

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/64/2018
Identifikačné číslo spisu:	6114221725
Dátum vydania rozhodnutia:	25.07.2018
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Beniačová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:6114221725.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci manželov H., rod. F., bývajúcej v L., zastúpenej JUDr. Janou Magnovou, advokátkou v Banskej Bystrici, Skuteckého 30 a E., bývajúceho v X., zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Havlík advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Nitre, Damborského 13, IČO : 50 361 864, o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode k maloletej C., bývajúcej u matky, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, so sídlom v Banskej Bystrici ČSA č. 7, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 32 P 276/2014, o dovolaní manžela proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. septembra 2017 sp. zn. 16 CoP 53/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 23. marca 2017 č. k. 32 P 276/2014-530 rozviedol manželstvo navrhovateľky H. (ďalej len „matka“) a E. (ďalej len „otec“) a maloletú C. (ďalej len „maloletá“) zveril do osobnej starostlivosti matky s tým, že táto je oprávnená maloletú zastupovať a spravovať jej majetok. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej sumou 120,- eur mesačne a rozhodol o pravidelnom aj širšom styku otca s maloletou spôsobom vo výroku rozsudku uvedenom. Rodičom maloletej uložil povinnosť podrobiť sa poradensko-psychologickému procesu na Referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Banskej Bystrici a žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania nepriznal. Matke aj otcovi uložil povinnosť nahradiť trovy konania štátu každému po 206,40 eur. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 23, § 24 ods. 1 a 4, 25 ods. 2, § 37 ods. 1, 2 písm. b/, § 75 ods. 1 prvá veta, § 62 ods. 1, 2, 4, 5 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej „Zákon o rodine“). Po konštatovaní splnenia zákonných predpokladov pre rozvod manželstva sa zaoberal úpravou výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej na čas po rozvode, pričom prihliadol na najlepší záujem maloletej. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že obidvaja rodičia sú schopní zabezpečovať starostlivosť o maloletú, zbral však do úvahy, že maloletá od odchodu otca zo spoločnej domácnosti s jeho súhlasom zotrvala v domácnosti

matky.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie otca rozsudkom z 28. septembra 2017 sp. zn. 16 CoP 53/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti týkajúcej sa úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že sa plne stotožňuje so závermi rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, vyvodil z neho správne skutkové závery a vec správne právne posúdil. Dôsledne prihliadal na závery znaleckého dokazovania a najlepši záujem maloletej, aby aj po rozvode manželstva rodičov zotrvala v prostredí, v ktorom sa dovtedy nachádzala. Rozsah upraveného styku otca s maloletou zodpovedá jej návšteve predškolského zariadenia a počíta so skutočnosťou, že od septembra 2017 začne chodiť do základnej školy. Nepovažoval za vhodné, upraviť styk otca s maloletou v dňoch školského vyučovania, za prioritné označil právo maloletej na vzdelanie, nad právom otca stretávať sa s maloletou. Uviedol, že otec si musí svoje pracovné záležitosti zorganizovať tak, aby sa mohol s maloletou v určený čas stretávať, prípadne môže starostlivosť o maloletú zabezpečiť aj prostredníctvom svojich rodinných príslušníkov, čím by bolo realizované aj právo maloletej na kontakt so starými rodičmi, na ktorú skutočnosť poukazoval aj otec vo svojich vyjadreniach. Za správne považoval aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým povolil matke nahradiť trovy konania štátu formou splátok. Za nenáležitú označil žiadosť otca umožniť mu nahradiť trovy štátu formou splátok, odvolávajúci sa na dôvody uvedené súdom prvej inštancie.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, ktoré odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci pri aplikácii termínu „najlepši záujem dieťaťa“ a posúdení práva dieťaťa na rodiča a práva dieťaťa na vzdelanie. Ďalej namietal, že nesprávnym procesným postupom mu súdy znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že u neho došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedol, že odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie o zverení maloletej na čas po rozvode matke, jeho rozhodnutie nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, nie je riadne odôvodnené, je nepreskúmateľné a nevykonateľné vo výroku o úprave styku. Odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s jeho námietkami, že súd prvej inštancie nevykonal ním navrhnuté dôkazy a bez riadneho zdôvodnenia konštatoval, že dokazovanie bolo dostatočné. Svoje rozhodnutie oprel o nepravdivú skutočnosť, že maloletá začne od septembra 2017 navštevovať základnú školu, pritom do prvého ročníka nastúpi až v septembri 2018. Obom súdom nižších inštancií vytýkal, že mu svojimi rozhodnutiami znemožnili realizovať plnohodnotný styk s maloletou, keď nezobrali do úvahy víkendový charakter jeho práce a tým fakticky spôsobili nevykonateľnosť rozhodnutia o úprave styku. Poukázal na to, že v konaní nebol zastúpený advokátom, súd ho o možnosti dať sa zastúpiť nepoučil, čím mu tiež znemožnil realizovať jeho procesné práva. Ďalej namietal, že zvolená časová postupnosť vykonávania dôkazov súdmi, vydávania procesných rozhodnutí a nedôvodné odročovanie pojednávania spôsobili, že celé súdne konanie trvalo neprimerane dlhý čas, za ktorý sa vzťahy medzi rodičmi skomplikovali. Považoval za nutné, aby najvyšší súd svojím „prelomovým“ rozhodnutím usmernil súdy nižších stupňov, aby automaticky pri konflikte rodičov o tom, komu má byť maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, nenariaďovali znalecké dokazovanie, ale aby sami rozhodli na základe svojej ľudskej a odbornej erudovanosti a nepredlžovali tak zbytočne konanie. V prípade, ak by malo konanie trvať dlhší čas, usmerniť ich, aby na začiatku vydali neodkladné opatrenie, ktorým by bola do právoplatného skončenia konania vo veci samej upravená starostlivosť rodičov o deti. Ďalej považoval za nutné, aby najvyšší súd stanovil záväznú metodiku skúmania a naplnenia termínu „najlepši záujem dieťaťa“, pretože neexistuje žiadna právna definícia tohto pojmu. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil, alternatívne, tento spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že maloletá si začne plniť povinnú školskú dochádzku od 1. septembra 2018. Vzhľadom na túto skutočnosť považoval za správne, aby do 31. augusta 2018 bol upravený styk otca s maloletou v rovnakom rozsahu, ako bol upravený neodkladným opatrením a navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil.

5. Matka sa k dovolaniu otca písomne nevyjadrila.

6. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C.m.p.“). Ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa neho sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (§ 2 ods. 1 C.m.p.). To platí i pre konanie o dovolaní.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov - ďalej len „C.s.p.“) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Ako už najvyšší súd konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach, dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012, 8 Cdo 67/2017). Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

10. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane. Porušenie princípov spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

11. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

12. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

13. Podstatnou zmenou oproti právnej úprave účinnej do 30. júna 2016 je, že zákon už nestanovuje povinnosť (ani možnosť) dovolacieho súdu ex offio skúmať, či v konaní došlo k procesným vadám tejto povahy. Vzhľadom na viazanosť dovolacím dôvodom sa dovolací súd zameriava výlučne na skúmanie existencie tej vady zmätočnosti, ktorá bola uplatnená v dovolaní. Prítom aj naďalej platí, že pre záver o prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho

súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 127/2012, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 29/2016, 4 Cdo 133/2015, 5 Cdo 467/2014, 6 Cdo 5/2014, 7 Cdo 7/2016, 8 Cdo 450/2015).

14. V danom prípade z obsahu dovolania vyplýva (§ 124 C.s.p.), že dovolateľ vytýka vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. (námietky týkajúce sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia, nevykonateľnosti, neprimeranej dĺžky konania a nedostatkov v dokazovaní, nespĺnenie poučovacej povinnosti), podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (por. napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (por. R 129/1999, ale tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

17. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (por. rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

18. K tvrdeniu dovolateľa, že rozhodnutia súdov nižších inštancií sú nedostatočne odôvodnené a v dôsledku toho nepreskúmateľné, dovolací súd poznamenáva, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť (nedostatok odôvodnenia) rozhodnutia nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

19. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a

dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

20. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení sú zrejmé právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli k prijatiu záveru o zverení maloletej do osobnej starostlivosti matky, ako aj o úprave styku otca s maloletou na čas po rozvoze. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

21. K námietke dovolateľa, že súd nevykonával potrebné dokazovanie a nedostatočným spôsobom sa vysporiadal s dôkazmi predloženými dovolateľom, dovolací súd uvádza, že neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je vadou v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (por. § 120 ods. 1 O.s.p., teraz § 185 C.s.p.) a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f/ C.s.p., lebo týmto postupom súd neznemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Prípustnosť dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je spôsobilé založiť ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, pretože do obsahu práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

22. Dovolateľ namietal neprimeranú dĺžku súdneho konania, čím malo byť porušené jeho právo na spravodlivý proces. Právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ktoré garantuje Ústava Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 2 nachádzalo odraz vo viacerých ustanoveniach predchádzajúcej procesnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku, predovšetkým v ustanovení § 6, rovnako aj v aktuálnej procesnej úprave Civilného mimosporového poriadku a to v čl. 12 „Základných princípov“, ako aj priamo v § 30. Jeho účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa vydania rozhodnutia na štátnom orgáne tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, pričom ho možno naplniť len právoplatným rozhodnutím, toto právo je všeobecnej povahy. K porušeniu tohto práva spravidla dochádza neodôvodnenou nečinnosťou štátneho orgánu, na ktorý sa osoba obrátila so žiadosťou o vydanie rozhodnutia. Tomu potom zodpovedá aj ochrana porušeného práva prostredníctvom využitia právnych prostriedkov v zmysle zákona č. 757/2004 Z.z. (právo obracať sa so sťažnosťou pre prieťahy v konaní na orgány súdnej správy) a zákona č. 38/1993 Z.z. (právo na podanie sťažnosti na Ústavný súd SR). Pokiaľ otec namietal, že neprimeranou dĺžkou konania boli poškodené jeho práva rodiča, ako aj práva maloletej a vytváral sa stav, ktorý mu znemožňoval uplatnenie procesných práv, ktoré mu ako účastníkovi konania patria, ide o tvrdenie, ktoré samo osebe nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Náprava tohto stavu by bola dosiahnutá práve na

základe využitia právnych prostriedkov ochrany v zmysle vyššie uvedených zákonov. Zrušením rozhodnutia napadnutého dovolaním a vrátením veci na súd nižšieho stupňa na ďalšie konanie, by sa už nedosiahla náprava tohto porušeného práva (por. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 37/2003).

23. Otec v dovolaní ďalej namietal, že nebol riadne poučený o možnosti dať sa v konaní právne zastúpiť.

24. Podľa § 160 ods. 1 C.s.p. súd poskytuje stranám poučenia o ich procesných právach a povinnostiach v rozsahu ustanovenom týmto zákonom. Podľa § 160 ods. 2 C.s.p. súd vždy poučí strany o ich práve zvoliť si advokáta a o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci.

25. V rámci zaručeného práva účastníka konania na spravodlivý proces sú súdy povinné poskytnúť účastníkom konania poučenie o tom, aké práva a povinnosti im procesné predpisy priznávajú a ukladajú (§ 160 C.s.p.), rovnakú povinnosť mali aj podľa predchádzajúcej právnej úpravy (§ 5 O.s.p.). Právna úprava účinná od 1. júla 2016 osobitne zdôrazňuje poučovaciu povinnosť vo vzťahu k právu na právnu pomoc prostredníctvom advokáta alebo Centra právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.). Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie doručil otcovi spolu s návrhom na začatie konania výzvu na vyjadrenie z 9. októbra 2014, v ktorej bol súdom poučený o procesných právach a povinnostiach vyplývajúcich z vtedy platnej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku, a to aj o práve požiadať súd o rozhodnutie, ktorým by mu bolo ustanovené za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokát v zmysle § 30 ods. 1 O.s.p. Z potvrdenia o doručení vyplýva, že otec uvedenú výzvu prevzal 30. októbra 2014. Po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy, si súd prvej inštancie v súlade s ustanovením § 160 C.s.p. splnil poučovaciu povinnosť a otcovi spolu s predvolaním na termín pojednávania určený na deň 20. septembra 2016 doručil samostatné poučenie o jeho procesných právach a v súlade s ustanovením § 160 ods. 2 C.s.p. ho výslovne poučil aj o možnosti zastúpenia v konaní. Výzvu s predvolaním podľa potvrdenia o doručení otec prevzal 9. septembra 2016. Vychádzajúc z vyššie uvedených zistení dovolací súd dospel k záveru, že nie je dôvodná námietka otca, že nebol súdmi nižších inštancií riadne poučený o jeho procesnom práve dať sa v konaní zastúpiť a nedôvodne vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p.

26. Dovolateľ formálne vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C.s.p. (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v C.s.p., podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

27. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

28. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

29. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 C.s.p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny

význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 C.s.p. môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

30. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C.s.p. ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad 1 Cdo 126/2017, 1 Cdo 206/2017, 2 Cdo 225/2016, 2 Cdo 203/2016, 2 Cdo 2/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 235/2016, 3 Cdo 158/201, 4 Cdo 89/2017, 4 Cdo 95/2017, 4 Cdo 118/2017, 5 Cdo 12/2017, 5 Cdo 87/2017, 7 Cdo 20/2017, 7 Cdo 42/2017, 8 Cdo 73/2017, 8 Cdo 186/2016, 8 Cdo 49/2017).

31. Dovolaťel namietal, že súdy nižších stupňov nesprávne vykladali pojem „najlepší záujem dieťaťa“. Mal zato, že by dovolací súd svojim rozhodnutím mal stanoviť kritériá, podľa ktorých by súdy určili najlepší záujem dieťaťa.

32. Podľa § 23 ods. 2 Zákona o rodine súd zisťuje príčiny, ktoré viedli k vážnemu rozvratu vzťahov medzi manželmi, a pri rozhodovaní o rozvode na ne prihliada. Súd pri rozhodovaní o rozvode vždy prihliadne na záujem maloletých detí. Podľa § 24 ods. 4 Zákona o rodine súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

33. Vzhľadom na charakter citovaného ustanovenia § 23 ods. 2 Zákona o rodine, ktoré patrí k právnym normám s neurčitou (abstraktnou) hypotézou, je vždy úlohou súdu, aby podľa svojho uváženia, s ohľadom na okolnosti prípadu, sám túto hypotézu vymedzil. Zákon prikazuje súdu pri rozvode manželstva prihliadať na záujem maloletých detí. Na posúdenie ktorých skutočností sa má zamerať ho odkazuje ustanovenie § 24 ods. 4 Zákona o rodine. V záujme maloletého dieťaťa je, aby vyrastalo v atmosfére stability, porozumenia, harmónie, aby jeho výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania, mravnému, duchovnému a sociálnemu rozvoju. Súd zisťuje do akej miery sa rozvrat manželstva odráža na výchovnom prostredí v rodine a na vzájomnom vzťahu rodičov k deťom, ako ovplyvňuje ich ďalší telesný a duševný rozvoj. Hodnotí postoj oboch manželov k plneniu ich výchovných úloh, vyživovacej povinnosti a pod., porovnáva doterajšie výchovné prostredie maloletých detí, so stavom, ktorý vznikne v prípade rozvodu manželstva.

34. Otázka záujmu maloletých detí je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Pokiaľ je teda účelom § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. zo širších hľadísk tiež to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je určenie kritérií, ktoré treba zohľadniť pri rozhodovaní v záujme maloletého dieťaťa) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk postupujú totiž súdy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 3 Cdo 226/2017).

35. V tejto súvislosti je nutné uviesť, že vo všeobecnosti závery súdov pri posudzovaní otázky najlepšieho záujmu dieťaťa sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd

viedli k prijatiu toho-ktorého rozhodnutia. Dovolací súd je toho názoru, že nie je možné precedenčne zaviazat' súdy ku konkrétnemu spôsobu rozhodovania pri existencii určitej okolnosti, keďže konštatovanie čo je v najlepšom záujme dieťaťa pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností na čas po rozvode súdom je vždy výsledkom posúdenia individuálnych skutkových okolností každej prejednávanej veci vo vzájomných súvislostiach. Vďaka tomu potom môže súd prijať celkom jedinečné a konkrétne závery "šité na mieru" pre ten-ktorý prípad a dosiahnuť tak v súdnom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých sledovaný cieľ, t. j. najlepší záujem maloletého dieťaťa. Preto ani nemôže reálne existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu ohľadom spôsobu určenia kedy možno hovoriť o najlepšom záujme maloletého dieťaťa, pretože každé jedno rozhodnutie je individuálne pre daný prípad a nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady i keby formálne vykazovali rovnaké skutkové okolnosti. V posudzovanom prípade súdy nižších inštancií náležite aplikovali § 23 ods. 2, § 24 ods. 4 Zákona o rodine.

36. Najvyšší súd z týchto dôvodov dospel k záveru, že otec nedôvodne vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

37. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie otca proti rozsudku odvolacieho súdu nie je dôvodné, preto ho ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

38. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

39. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.